

Expertmeeting van PRC

www.prc.nl

The Amsterdam Beauty College, onderdeel van het ROC van Amsterdam

Het Kloosterhotel van ROC ASA, fotografie Ontwerpburo Heilig&Buit

TOEKOMSTSCENARIO'S VOOR MBO-HUISVESTING

De regionale opleidingscentra (ROC's) moeten meer in de eigen regio en het lokale bedrijfsleven investeren. Juist dan hebben ze toegevoegde waarde, zo bleek tijdens een zogenoemde expertmeeting in Doorn, die door PRC was georganiseerd.

Tijdens de bijeenkomst (zie ook kader) sprak een aantal deskundigen van ROC's uit het hele land over het thema '10 Jaar ervaring in mbo-huisvesting... wat nu?'. Het is ongeveer tien jaar geleden dat de ROC's werden gevormd uit een lappendeken van opleidingen en instellingen. Het was toentertijd het voorlopige sluitstuk van een reeks aan pogingen om de kwaliteit en de structuur van het onderwijs te verbeteren. Zo waren er de Sectorvorming Middelbaar Beroepsonderwijs, de Wet Educatie en Beroepsonderwijs en de OFK-operatie. Nu, tien lange jaren later, zo werd gesteld tijdens de expertmeeting, zijn ROC's vaak grote leerfabrieken geworden, waar leerlingen 'verzuipen' of zich niet gekend voelen.

Het moet dus anders. Ook al, zo schetste Eva Hermans, hoofd van de marktgroep Onderwijs van PRC, omdat de politiek in Den Haag tot de conclusie is gekomen dat het

onderwijs in Nederland - opnieuw - een kwaliteitsimpuls nodig heeft. Bovendien, zo zei ze, neemt het aantal leerlingen op de ROC's door demografische ontwikkelingen af en is tenslotte het denken over het schoolgebouw - als bezit aan het veranderen. Meer en meer scholen ontwikkelen vastgoedbeleid voor hun onroerend goed, en denken na over beheer en exploitatie.

"In tien jaar tijd heeft de huisvesting van de ROC's zich ontwikkeld tot een selling point. Maar de context is ingewikkeld. Want zowel het bedrijfsleven als de overheid heeft zich een 'onbetrouwbare partner' getoond. Het bedrijfsleven omdat ze veel te afhankelijk zijn van de conjunctuur om structureel iets te bieden aan het onderwijs. Zodra het weer slechter gaat met de economie, worden de plannen aangepast en verdwijnen de broodnodige stageplaatsen weer. En de overheid, omdat ze steeds met nieuwe plannen komt en het onderwijs tot organisatorische aanpassingen dwingt", aldus Hermans.

Scenario's

Tegen deze achtergrond voorziet Hermans drie scenario's voor de komende jaren. In de eerste plaats de kenmerken van het ideale schoolgebouw. Dat is a-specifiek (dus ook voor andere doeleinden dan onderwijs geschikt) en aanpasbaar aan onderwijsontwikkelingen. Als er bijvoorbeeld minder klassikaal wordt lesgegeven, is

“Zorg dat je als docent gezien en gekend wordt door het bedrijfsleven.”

het gebouw gemakkelijk en zonder grote bouwkundige ingrepen aan te passen. Het gebouw bevindt zich dichtbij het bedrijfsleven en is goed bereikbaar met auto en openbaar vervoer. Door zijn kenmerken behoudt het gebouw zijn waarde op langere termijn, omdat het gemakkelijker kan worden doorverkocht. “Oftewel: huur eigenlijk een kantoorgebouw op een A-locatie”.

Het tweede scenario: de afnemende ruimtebehoefte. “Het aantal leerlingen neemt de komende jaren af, terwijl de leerlingen meer en meer hun opleiding buiten de schooldeuren ontvangen. De mobiliteit wordt vanwege de drukte op spoor en weg steeds kleiner en het digitale leren neemt toe. Dat leidt tot leegstand. Kortom: accepteer de overmaat in de gebouwen en benut de ruimte. Haal dus het bedrijfsleven in huis.”

En tenslotte het derde scenario: klein. Er ontstaan kleinere, branchegerichte scholen, dichtbij de leerling en de bedrijfstak. Dat betekent dat grote locaties afgestoten worden en er weer vakscholen gaan ontstaan – al dan niet samen met het vmbo. “Hoe beter vmbo en mbo op elkaar aansluiten en met elkaar samenwerken, hoe kleiner de kans op uitval van leerlingen. Het liefst zelfs ook fysiek bij elkaar gehuisvest. Kortom: kies voor kleine scholen bovenop bedrijfsjes of kleine scholen in een bedrijf.”

Speerpunten

In de discussie die volgde, konden de huisvestingsdeskundigen zich wel vinden in de conclusies van Hermans. Zorg ervoor dat je dé speler in de regio bent, zodat het bedrijfsleven gewoon niet om je heen kan, zo zei er eentje. “En zorg er vervolgens voor dat je arrangementen voor het bedrijfsleven maakt. Dat je het bedrijfsleven geeft wat het nodig heeft.” Dat werkt op een aantal plaatsen in het land al goed: met dezelfde hoeveelheid studenten, zijn er ROC's die de helft minder vierkante meters hebben dan tien jaar geleden. “Allemaal op stage in het regionale bedrijfsleven. Die hoeven dus veel minder op school aanwezig te zijn. En die ruimte hebben we gewoon goed benut.”

Anderen waren het daar mee eens. Neem de regio als uitgangspunt. “Ook als je naar het bedrijfsleven kijkt. Zet bijvoorbeeld een theoriegebouw tegen een onderneming aan. Alles lekker dicht bij elkaar.”

Maar, zo klonk het ook, doe er wel moeite voor. “Onderzoek de speerpunten van de regionale economie, en richt je daar op. Analyseer hoe de regio zich ontwikkelt en pas je ROC daarop aan. Als er veel zakelijke dienstverlening is gehuisvest, zorg er dan ook voor dat je die opleidingen aanbiedt. Kijk naar de aard en soort van de bedrijven.

Kijk wat je kunt toevoegen als onderwijsinstelling.” Je moet je kwetsbaar opstellen, zo was de conclusie. Bind het bedrijfsleven aan je door je toegevoegde waarde. “Zorg dat je als docent gezien en gekend wordt door het bedrijfsleven. Ga naar recepties, ga naar businessclubs en praat met de mensen. Vraag ze wat ze nodig hebben.”

Samenwerking

Want, zoveel werd wel duidelijk: het ROC heeft nog altijd geen goede naam. Ze hebben een zekere mate van autisme, constateerde iemand – en kreeg daarin bijval. “Bovendien: na tien jaar ROC's is de uitstroom van ongekwalificeerde en ongediplomeerde leerlingen nog steeds veertig procent. Hoe is dat mogelijk, na al die acties en plannen?” Daar wist één van de aanwezigen wel een antwoord op: er wordt door de ROC's onderling niet samengewerkt. “Dat is echt dramatisch. En dus wordt er in één plaats een specifieke opleiding gegeven die in de naastgelegen gemeente ook wordt gegeven. Dat is echt niet nodig. Op deze manier wordt er veel te veel geld uitgegeven – er kan gerust een miljard euro van de kosten af.” Er moet, kortom, meer worden samengewerkt. Dat geldt ook het gebied van het vastgoed. “Op die manier kun je gemakkelijk met dertig procent minder aan oppervlakte toe.”

En wat betreft de scenario's van Hermans: de meeste aanwezige experts gaven aan dat ze verwachten dat bij hen er sprake is van een mix van de drie. Dus soms kleinere scholen, met meer samenwerking met het lokale bedrijfsleven. En soms geen vastgoed meer in eigendom op een plek waar zich meer bevindt dan alleen een onderwijsinstelling, maar ook bijvoorbeeld een zorginstelling. In ieder geval wel met een duidelijke focus op het aantal vierkante meters. Want dat zal zo bleek, in alle gevallen naar verwachting omlaag gaan.«

Ateliers

'Het hele jaar houden we u bij de les'. Onder dat motto organiseert de marktgroep Onderwijs van PRC dit jaar vier zogeheten Ateliers, bijeenkomsten waar onderwijsexperts praten over de ontwikkelingen op het gebied van huisvesting. Alle onderwijsvormen komen aan bod. Als externe deskundige wil PRC graag met het 'veld' in gesprek over actuele vraagstukken, benaderd vanuit verschillende invalshoeken.